

Svar på Prostatacancerförbundets frågor inför valet 2026.

Riksdag – samlad översikt alla partier

Var ligger skillnaderna?

1. Screening – hur snabbt och hur tydligt?

- **Tydligt ja + årtal:** C, KD, L, SD, V (varierar 2026–2030).
- **Vill utreda/översyn:** MP.
- **Ej tydligt ja i svaret:** S.
- **Villkorat av evidens:** M.

2. Nationell styrning av vården

- **Starkast förespråkare:** KD, SD, M, C (statligt ansvar, vårdförmedling).
- **Mittenposition:** L (nationella riktlinjer), S (finansiering + vissa nationella inslag).
- **Fokus jämlikhet/finansiering:** MP, V.

3. Läkemedel

- **Statligt ansvar:** C, KD, M, SD, V.
- **Reform av apoteksmarknaden:** S (300 riksapotek).
- **Sänka kostnader:** MP, V.

4. Rehabilitering

- **Tydligt obligatorisk:** SD, M, V.
- **Bred rehabilitering (inkl. sexuell/psykosocial):** M, L, MP, V.
- **Fokus på närstående:** C, S, V, MP.

5. Kompetensförsörjning

- **Tydlig nationell styrning:** C, KD, SD, M.
- **Stärkt arbetsmiljö & löner:** S, V, MP.
- **Fortbildning som rättighet:** C, L, KD.

6. Kontaktsjuksköterska

- **Obligatorisk nationell standard:** KD, SD, M, C, V, L.
- **Alla partier stödjer rollen, skillnaden är hur hårt den regleras.**

7. Patientorganisationer

- Alla partier ser dem som viktiga.
- **Mest systematiska modeller:** SD (PROM/PREM), V (patientmedverkan som styrning), C (remissinstanser), L (kvalitetssäkring).

Kort slutsats

Det finns **bred samsyn** mellan riksdagspartierna om:

- Jämlik prostatacancervård
- Multiprofessionella team
- Kontaktsjuksköterska
- Bättre kompetensförsörjning
- Stärkt rehab
- Större patient- och närståendestöd

Skillnaderna ligger främst i:

- **Hur snabbt och hur bindande screening ska införas**
- **Grad av statlig styrning** (från SD/KD/M starkt → MP/V mer finansierings- och jämlikhetsfokus)
- **Läkemedelsmodellen** (riksapotek hos S; statligt ansvar hos M/KD/C/SD/V; sänkt kostnad hos MP/V)
- **Arbetsmiljö vs. strukturreformer** (MP/S/V vs. M/KD/C/SD)

CENTERPARTIET (C) – Riksdagen

C vill införa nationell screening, stärka statens ansvar för kompetens, läkemedel och kunskapsstyrning, samt skapa en mer jämlik, sammanhållen prostatacancervård.

Åtaganden (konkreta löften)

- Införa nationellt screeningprogram (2026–2028).
- Nationell jämförelsetjänst på 1177 för väntetider & kvalitet.
- Statligt ansvar för läkemedel och screening.
- Nationell anhörigstrategi + ersättning (VAN).
- Kontaktsjuksköterska i alla regioner.
- Multiprofessionella team och sammanhållen vårdkedja.

Inriktningar (viljeinriktning / strategiskt fokus)

- Mer patientval, mindre regional variation.
- Bred kompetenssatsning (STtjänster, utbildningar, karriärtjänster).
- Fokus på personcentrerad vård och individanpassad rehab.
- Jämnare belastning i vården via digital transparens och patientrörlighet.
- Patientorganisationer viktiga i dialog och remissarbete.

CENTERPARTIET (C) – Riksdagen

Kort sammanfattning av svar per fråga:

- **Screening:** Ja, vill införa nationellt program (2026–2028).
- **SVF/väntetider:** Nationell kunskapsstyrning, mer kompetens, jämförelsetjänst 1177, patientval.
- **Multiprofessionella team:** Stark betoning på sammanhållen vård och team.
- **Läkemedel:** Vill ha statligt ansvar för införande och jämlikhet.
- **Rehab:** Tidig, individanpassad; tydligare krav på region & kommun.
- **Kompetensförsörjning:** Fler utbildningsplatser, karriärtjänster, fortbildning.
- **Kontaktsjuksköterska:** Ska finnas i alla regioner; anhörigstöd via nationell strategi.
- **Patientorganisationer:** Viktig remissinstans och dialogpartner.

KRISTDEMOKRATERNA (KD) – Riksdagen

KD vill förstatliga vården, införa screening 2030 och bygga starka nationella system för läkemedel, rehabilitering och vårdförmedling.

Åtaganden

- Införa nationellt screeningprogram 2030.
- Statligt huvudmannaskap för all vård.
- Nationell vårdförmedling som patienter kan använda.
- Nationell strategi för rehabilitering.
- Kontaktsjuksköterska enligt nationell standard.

Inriktningar

- Personcentrerad vård genom multiprofessionella team.
- Fler utbildningsplatser och nationella satsningar på kompetens.
- Gemensamma digitala system och journaler.
- Patientorganisationer i utveckling och forskning.

KRISTDEMOKRATERNA (KD) – Riksdagen

Kort sammanfattning av svar per fråga:

- **Screening:** Ja, vill se införande 2030.
- **SVF/väntetider:** Nationell vårdförmedling; stärkt kapacitet.
- **Multiprofessionella team:** Ja, från diagnos till rehab.
- **Läkemedel:** Statligt huvudmannaskap.
- **Rehab:** Nationell strategi för sammanhållen rehabilitering.
- **Kompetensförsörjning:** Statligt ansvar, fler VFUplatser, fortbildning.
- **Kontaktsjuksköterska:** Nationell standard.
- **Patientorganisationer:** Ses som central resurs.

MILJÖPARTIET (MP) – Riksdagen

MP vill stärka finansieringen av cancervården, förbättra arbetsmiljön, ge jämlik läkemedelstillgång och utveckla multiprofessionella team & anhörigstöd.

Åtaganden

- Översyn av screening och åldersgränser.
- Långsiktiga statsbidrag och riktade primärvårdssatsningar.
- Multiprofessionella team och kontaktsjuksköterska.
- Jämlik tillgång till cancerläkemedel.
- Psykologer på varje vårdcentral.

Inriktningar

- Minska väntetider via bättre arbetsmiljö & bemanning.
- Se hela människan – stärkt psykosocialt stöd.
- Partnerskap med patientorganisationer genom IOP.
- Sänkt högkostnadsskydd.

MILJÖPARTIET (MP) – Riksdagen

Kort sammanfattning av svar per fråga:

- **Screening:** Vill se översyn och uppdaterade gränser.
- **SVF/väntetider:** Underfinansiering bakom långa köer; vill stärka personalens arbetsmiljö.
- **Multiprofessionella team:** Ja, viktig del av jämlik vård.
- **Läkemedel:** Jämlik introduktion; stärkt högkostnadsskydd.
- **Rehab:** Ska omfatta hela människan; psykologer på vårdcentraler.
- **Kompetensförsörjning:** Arbetsmiljölyft, bättre scheman.
- **Kontaktsjuksköterska:** Ska vara god tillgång.
- **Patientorganisationer:** Viktiga, vill utveckla partnerskap.

LIBERALERNA (L) – Riksdagen

L vill ha tydlig nationell styrning, screening 2027, AI i diagnostik, full valfrihet för patienter och starka multiprofessionella team.

Åtaganden

- Screeningprogram från 2027.
- Nationell läkemedelsstyrning och jämlik tillgång.
- Fast läkare + kontaktsjuksköterska till alla patienter.
- Systematisk och tidig rehabilitering.
- Nationella karriärstegar och garanterad fortbildning.

Inriktningar

- AI för att korta flaskhalsar i diagnostik.
- Patienter ska själva välja vårdort.
- Multiprofessionella team med ansvar genom hela kedjan.
- Patienternas erfarenheter ska kvalitetssäkra vården.

LIBERALERNA (L) – Riksdagen

Kort sammanfattning av svar per fråga:

- **Screening:** Ja, införande 2027.
- **SVF/väntetider:** Ta bort flaskhalsar (radiologi/patologi), införa AI.
- **Multiprofessionella team:** Varje patient ska möta samlat vårdteam.
- **Läkemedel:** Tydligare nationell styrning.
- **Rehab:** Systematisk, tidig, även sexuell/psykisk/social.
- **Kompetensförsörjning:** Garanterad fortbildning, nationella karriärstegar.
- **Kontaktsjuksköterska:** "Inte att diskutera" – ska vara självklart.
- **Patientorganisationer:** Viktig del av kvalitetsarbetet.

MODERATERNA (M) – Riksdagen

M vill avskaffa postnummerstyrd vård, ha nationell vårdförmedling, skärpt vårdgaranti, statligt läkemedelsansvar och obligatorisk rehabilitering.

Åtaganden

- Nationell vårdförmedling; skärpt vårdgaranti.
- Snabbare införande av nya cancerläkemedel.
- Sammanhållen vårdkedja med fast vårdkontakt.
- Obligatorisk rehabilitering.
- Stärkt roll för kontaktsjuksköterskor.

Inriktningar

- 80 % av vårdpersonalens tid ska vara patienttid.
- Modern digital infrastruktur; minskad administration.
- Risk och kostnadsdelning vid behandlingar.
- Patientorganisationer centrala i utvecklingsarbete.

MODERATERNA (M)

Kort sammanfattning av svar per fråga:

- **Screening:** Ja om evidens; vill säkerställa jämlik vård.
- **SVF/väntetider:** Nationell vårdförmedling, skärpt vårdgaranti.
- **Multiprofessionella team:** Fast vårdkontakt, hel vårdkedja.
- **Läkemedel:** Mer statlig styrning, riskdelning för dyra terapier.
- **Rehab:** Obligatorisk, individanpassad, inkluderar sexuell & psykisk hälsa.
- **Kompetensförsörjning:** 80 % av tiden till patientarbete; mindre administration.
- **Kontaktsjuksköterska:** Nyckelroll som ska stärkas.
- **Patientorganisationer:** Viktiga för utveckling och kvalitetsarbete.

SOCIALDEMOKRATERNA (S) – Riksdagen

S fokuserar på långsiktig finansiering, fler anställda, kortare väntetider, apoteksreform och starkare rehab & stöd till närstående.

Åtaganden

- Stabil finansiering för cancervården.
- Stärka SVF och korta väntetider via fler anställda.
- Införa 300 riksapotek.
- Stärka rehabilitering och stöd till närstående.
- Regelbunden dialog med patientorganisationer.

Inriktningar

- Personcentrerad vård och jämlik vård i hela landet.
- Trygg läkemedelsförsörjning.
- Nationell personalförsörjningsberedning.

SOCIALDEMOKRATERNA (S)

Kort sammanfattning av svar per fråga:

- Screening: Vet ej i riksdagssvaret; fokus på finansiering & personal.
- SVF/väntetider: Fler anställda, stabil finansiering.
- Multiprofessionella team: Ska finnas för alla cancerpatienter.
- Läkemedel: Översyn av apotek + 300 riksapotek för jämlik tillgång.
- Rehab: Mer fokus efter akutskedet.
- Kompetensförsörjning: Beredning för välfärdens personalförsörjning.
- Kontaktsjuksköterska: Ja.
- Patientorganisationer: Regelbundna träffar; viktig kunskapskälla.

SVERIGEDEMOKRATERNA (SD) – Riksdagen

SD vill ha statlig styrning, screening, multiprofessionella team, nationellt inflytande över läkemedel och obligatorisk rehabilitering.

Åtaganden

- Nationellt screeningprogram.
- Nationell vårdförmedling och skärpta krav på SVF.
- Nationell modell för läkemedel.
- Obligatorisk rehabilitering.
- Kontaktsjuksköterska som nationell standard.

Inriktningar

- Snabbare införande av ny evidens.
- Systematisk användning av PROM/PREM.
- Multiprofessionella team och stärkt primärvård.
- Patientorganisationer ska delta i riktlinjearbetet.

SVERIGEDEMOKRATERNA (SD) – Riksdagen

Kort sammanfattning av svar per fråga:

- **Screening:** Ja, tydligt stöd.
- **SVF/väntetider:** Stärkt nationell styrning, använd vårdförmedling.
- **Multiprofessionella team:** Ska genomföras konsekvent.
- **Läkemedel:** Nationell modell, mot regionala budgethinder.
- **Rehab:** Obligatorisk del av vårdkedjan.
- **Kompetensförsörjning:** Nationell dimensionering; bättre arbetsmiljö.
- **Kontaktsjuksköterska:** Obligatoriskt i hela landet.
- **Patientorganisationer:** Tydlig roll i riktlinjearbete; PROM/PREM ska in i styrning.

VÄNSTERPARTIET (V) – Riksdagen

V vill ha screening 2027, statligt ansvar för läkemedel, multiprofessionella centrum, obligatorisk rehab och bättre arbetsvillkor i hela vården.

Åtaganden

- Införa nationellt screeningprogram 2027.
- Skärpt nationell styrning och resurstilldelning.
- Prostatacancercentrum med multiprofessionella team.
- Individanpassad rehabplan för varje patient.
- Namngiven kontaktsjuksköterska.

Inriktningar

- Höjda löner och arbetstidsförkortning för personal.
- Återta apoteksmarknaden.
- PROM/PREM ska styra utvecklingen.
- Närstående ska ses som del av vårdkedjan.

VÄNSTERPARTIET (V) – Riksdagen

Kort sammanfattning av svar per fråga:

- **Screening:** Ja (2027).
- **SVF/väntetider:** Fler anställda, bättre arbetsmiljö; SVF måste följas.
- **Multiprofessionella team:** Vill ha prostatacancercentrum.
- **Läkemedel:** Statlig samordning, återta apotek.
- **Rehab:** Individplan, fysiskt/psykiskt/sexuellt/socialt.
- **Kompetensförsörjning:** Höjda löner, arbetstidsförkortning, fortbildning.
- **Kontaktsjuksköterska:** Namngiven KSSK till alla.
- **Patientorganisationer:** Systematisk medverkan, PROM/PREM integreras.

